

**Apáczai Műveltségi Verseny
2009.
(természettudományi kategória)**

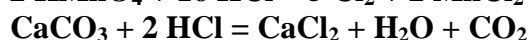
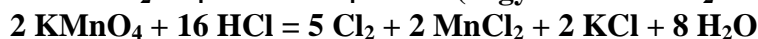
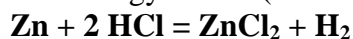
MEGOLDÓKULCS

I. feladat

A: cinkre sósavat csepegtetünk	H₂
B: szalmiákszeszt melegítünk	NH₃
C: konyhasóra tömény kénsavat csepegtetünk	HCl
D: hipermangánra sósavat csepegtetünk	Cl₂
E: mészkőre sósavat csepegtetünk	CO₂

5 pont

Reakcióegyenletek (ezek közül *kettő elegendő!*):

4 pont

(Az ammóniaoldatból az ammónia kiűzése fizikai folyamat. NH₄OH nem létezik, tehát nem is bomlik el.)

	A bevezetett gáz képlete	Színváltozás
I. fenolftaleint tartalmazó bíborvörös (lila, piros, ciklámenszínű) oldat	HCl (CO₂ is elfogadható)	elszíntelenedik
II. lakmuszt tartalmazó piros színű oldat	NH₃	megkékül
III. piros ruhafestéket tartalmazó oldat	Cl₂	elszíntelenedik

6 pont

II. feladat

1. Atom, amely két lezárt elektronhéjat és még két elektront tartalmaz: **Mg**
2. Atom, amelynek van két lezárt elektronhéja és kétszeres negatív töltésű iont képez: **S**
3. Egyszeres pozitív töltésű ion, amelynek elektronszerkezete két lezárt héjból áll: **Na⁺**
4. Kétszeres negatív töltésű ion, amelynek elektronszerkezete két lezárt héjból áll: **O²⁻**
5. Összetett ion, amelynek 5 atommagja összesen 11 protont tartalmaz: **NH₄⁺**
6. Összetett ion, amelynek 4 atommagja összesen 11 protont tartalmaz: **H₃O⁺**

6 pont

III. feladat

1. $\text{NaCl} \rightarrow \text{Na}^+ + \text{Cl}^-$ 1 mol vegyület $\rightarrow$ 2 mol ion $\rightarrow 2 \cdot 6 \cdot 10^{23}$ ion   **2 pont**
2. Cl^- : 17 proton, 18 elektron (1)
1 mol: $17 \cdot 6 \cdot 10^{23}$ p⁺, $18 \cdot 6 \cdot 10^{23}$ e⁻   **2 pont**
2. 1 mól molekula 3 mól atomra bontható $\rightarrow$ 2 mól atom kisebb tömegszámmal,
1 mól atom nagyobb tömegszámmal.
A két atom: ^{16}O , ^{16}S .
A molekula képlete: **SO_2**   **3 pont**

IV. feladat

- $\text{Zn} + 2 \text{HCl} = \text{ZnCl}_2 + \text{H}_2$
 $\text{Al} + 3 \text{HCl} = \text{AlCl}_3 + 1,5 \text{H}_2$ 2 pont
100 cm³ sósav tömege 105 g.
Ebben van: 10,5 g HCl.
Ez: 10,5 g : 36,5 g/mol = 0,2877 mol   3 pont
5,00 g alumínium: 5,00 g : 27 g/mol = 0,1852 mol
5,00 g cink: 5,00 g : 65,4 g/mol = 0,07645 mol   2 pont
Az alumíniumhoz $3 \cdot 0,1852$ mol = 0,5556 mol HCl kellene, ennyi nincs, tehát a HCl alapján
0,2877 mol : 2 = 0,1439 mol hidrogén fejlődik.   2 pont
A cinkhez $2 \cdot 0,07645$ mol = 0,1529 mol HCl kell, ennyi van, tehát 0,07645 mol H₂ fejlődik. 2 pont
Az **alumínium** esetében: 0,1439 mol : 0,07645 mol = **1,88-szor** több mól H₂ fejlődik.   1 pont
12 pont

V. feladat

1. Telítetlen oldatot készítettünk.
Indoklás: kezdetben az elpárologtatott víz hatására nem vált még ki só.   2 pont
2. A grafikon alapján pl. 20 g só vált ki 45 g elpárologtatott víznél.
A kristályosodás csak 20 g víz elpárologtatásakor indult meg, ezért $45 \text{ g} - 20 \text{ g} = 25 \text{ g}$
víz az, ami a telített oldatból párologott el.
25 g víz képes 20 g sót oldani,
100 g víz 80 g sót képes oldani.   4 pont
3. A kezdeti 150 g oldatból 20 g vizet elpárologtatva lett telített az oldat.
A telített oldat: $80 \text{ g} / 180 \text{ g} = 0,4444$, azaz 44,44 tömeg%-os.
130 g telített oldatban van: $130 \text{ g} \cdot 0,4444 = 57,77$ g só volt oldva.
Az eredeti 150 g oldatban is ennyi só volt:
 $57,77 \text{ g} : 150 \text{ g} = 0,385$, azaz **38,5 tömeg%-os** volt eredetileg az oldat.   4 pont
10 pont